

SVENSKT NÄRINGSLIV

Kulturdepartementet

Vår referens/dnr:

115-2019

103 33 Stockholm

Er referens/dnr:

Ku2019/01489/MD

2019-11-27

Remissvar

Betänkandet från 2018 års AV-utredning (Ku2018:03): En moderniserad radio- och tv-lag – genomförandet av ändringar i AV-direktivet (SOU 2019:39)

Föreningen Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att lämna synpunkter på SOU 2019:39 och vill framföra följande.

1. Några övergripande anmärkningar

Det aktuella betänkandet tar sin främsta avstamp i det som ofta kallas ändringsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 om ändring i direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster). Trots detta ter sig utredningen främst fokusera på inhemska förhållanden.

Vi kommer inte lämna synpunkter på samtliga delar av betänkandet utan kommer främst fokusera på det som kopplar till genomförandet av det så kallade DSM-direktivet på upphovsrättens område (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG).

Generellt hade vi gärna sett att det från respektive departements sida hade gjorts tydligare kopplingar mellan båda regelverken, inte minst när det gäller tolkning av begrepp. Så vitt vi funnit finns i utredningen en hänvisning (på sidan 314) till det så kallade infosoc-direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället). Vid sidan av det görs inte några hänvisningar till det nya upphovsrättsdirektivet trots att det tagits flera månader innan denna utredning slutfördes.

Problemet med att regelverk skapas utan att koppla dem till andra regler är inte ett unikt problem för Sverige, detta gäller väl så mycket inom EU-systemet. Olika regelkomplex kan exempelvis hanteras av olika direktorat. För de företag som ska anpassa sina ageranden efter regelverken vore en högre grad av samordning önskvärd.

2. Definitioner och tillämpningsområde

Centralt för såväl detta direktiv som för det så kallade DSM-direktivet är att kunna ringa in tillämpningsområdet genom de definitioner som ges. Ett viktigt skäl för att ändringsdirektivet behövs är att de definitioner och avgränsningar som fanns i det ursprungliga direktivet inte längre är funktionella. Direktivet utvidgar tillämpningsområdet till att även gälla videodelningsplattformstjänster.

Det kan konstateras att vi lever i en tid av konvergens. Branscher, medier med mera flyter ihop allt mer. I Sverige kan vi se det inte minst genom att Telias förvärv av TV 4 nyligen. Begrepp som tas in i lagstiftning bör vara så teknikneutrala som möjligt och bör i allt väsentligt ses i ljuset av annan reglering.

Vid ett nationellt genomförande av direktiv är också viktigt att ha för ögonen att direktiv är en del av unionsrätten. Väljs alltför nationella tolkningar kan EU-domstolen långt senare komma att underkänna det genomförande som gjorts i Sverige.

3. Relationen till andra lagstiftningsprocesser

Parallellt med genomförandet av detta ändringsdirektiv pågår en process med att genomföra det så kallade DSM-direktivet på upphovsrättens område. Centralt för båda direktiven är särskilt avgränsningarna kring vilka tjänster som omfattas av skrivningarna och vilka tjänster som inte gör det. Från vårt perspektiv är viktigt att erfarenheterna från AV-direktivet tas tillvara vid genomförandet av DSM-direktivet. Det faktum att man efter några år behövde se över AV-direktivet beträffande just gränsdragningarna vid tillämpningsområdet visar på problematiken.

I framförallt två artiklar i DSM-direktivet finns regler som möter motsvarande utmaningar kring avgränsningar som de som finns i ändringsdirektivet, nämligen i artikel 15 och artikel 17.

För artikel 15 behöver bland annat utkristalliseras vilka typer av utgivning som omfattas av denna nya närstående rättighet. Definitionen i artikel 2.4 behöver tolkas och överföras till nationell rätt. Klart är att exempelvis en dagstidnings hemsida omfattas. Oklarare är det med bloggportaler.

För artikel 17 behöver definieras, via artikel 2.6, vad som utgör de tjänster som görs av onlineleverantör av delningstjänster för innehåll. Här ställs självklart frågan om hur denna definition förhåller sig till definitionen av videodelningsplattformstjänster i ändringsdirektivet.

Enligt vårt förmenande bör det finnas en nära dialog mellan Kulturdepartementet och Justitiedepartementet särskilt kring definitionerna i respektive direktiv.

4. Unionsrättens inverkan

Det är i år 25 år sedan Sverige folkomröstade om att gå med i det som numera är EU. Trots detta är det inte alltid som vare sig rättstillämpning eller den svenska lagstiftaren fullt ut betraktar rättsregler från EU som en del av den svenska rättsordningen. På en del rättsområden, såsom det upphovsrättsliga området, kan den del som utgör rent nationell rätt knappt ens utkristalliseras. Den svenska upphovsrättslagen har ändrats för att genomföra 15 olika direktiv och tolkningen av vissa centrala regler har varit föremål för avgöranden av EU-domstolen.

Konsekvensen av detta är att den svenska lagstiftarens handlingsutrymme inte är lika stort som tidigare. Detta bör avspeglas i förarbetena. Inte minst bör genomförande av EU-direktiv ske på ett sådant sätt att svenska parter kan lita på reglerna som följer efter ett genomförande av ett direktiv. Om direktiv genomförts med alltför många "nationella fiffigheter" kan genomförandet köras över av EU-domstolen, trots att företag anpassat sig efter de svenska reglerna. Våra medlemsföretag måste kunna navigera i detta landskap. Svenska företag förtjänar förutsebarhet.

Christina Wainikka
Policyexpert för immaterialrätt